

INDLEDNING

Hele verdens Mor

Moder Teresa er kendt af rigtig mange mennesker ud over hele jorden. Uanset nationalitet og trosretning og politisk ståsted har man respekt for denne kvinde, der viste kærlighed til de svageste. Hun står for mange som måske det største eksempel på kristen næstekærlighed i vor tid.

Katolsk nonne

Moder Teresa blev født i Skopje (hovedstaden i Makedonien) af albanske forældre og hed oprindeligt Agnes Gonxha Bojaxhiu. Agnes rejste som 18-årig til Irland, hvor hun indtrådte i et af den katolske Loreto-ordens klostre.

Loreto-ordenen sendte hende i 1929 til Indien, til Darjeeling nær Himalaya-bjergene. Her aflagde hun i 1931 sit første løfte og tog i den anledning navnet Teresa efter den katolske skytshelgen for missionærer: Thérèse de Lisieux. Titlen »Moder« (der fx også brugtes om den øverste nonne i et kloster) kom til under hendes arbejde, hvor hun stod som mor for dem alle.

Teresa var uddannet lærer og arbejdede på Loreto-ordenens skole i Øst-Calcutta, da hun i 1937 aflagde sin endelige ed som nonne.

Barmhjertighedens Missionærer

I slutningen af 1940'erne forlod hun Loreto-ordenen og begyndte sit humanitære arbejde i Calcuttas slum – som et svar på den sult, der siden 1943 havde plaget byen og de voldsomme stridigheder mellem hinduer og muslimer, der i 1946 spredte ødelæggelse ud over byen. I 1950 grundlagde hun sin egen orden, Barmhjertighedens Missionærer, og blev over de følgende ti år en internationalt kendt fortaler for verdens fattige og hjælpeløse.

I 1979 modtog hun Nobels fredspris. Ordenen voksede konstant, og da moder Teresa døde i 1997, opererede den med 610 missioner i 123 lande – herunder hospicer, suppekøkkener og børnehjem.

På vej til at blive helgen

I 2003 blev hun saligkåret af pave Johannes Paul II, hvilket skal ses som det første skridt på vejen til en helgenkåring.

Da den katolske Fader Brian Kolodiejchuk under sit arbejde med at samle materiale til en helgenkåring af Moder Teresa fik adgang til Moder Teresas private breve, læste han til sin forbløffelse om hendes store åndelige kampe, hvor hun i mange årtier oplevede Guds fravær efter i korte perioder i 40'erne og 50'erne at have oplevet Guds kærlige nærvær meget intenst. Ikke at hun tvivlede på Guds eksistens – men hun led under savnet af det nærvær, hun i den korte periode (bl.a. da hun fik kaldet til sin livsgerning) havde haft. Dette, at Moder Teresa havde udført sine mange kærlighedsgerninger uden at have oplevelsen af Guds nærvær, har vakt endnu større respekt hos mange. Og netop dette har bragt hende frem i medierne på ny. På dansk er bogen om hendes anfægtelser udkommet under titlen «Moder Teresa. Kom og vær mit lys».

To film – én historie

Film 1 omhandler tiden frem til og med det tidspunkt, hvor Moder Teresa får lov at oprette »Barmhjertighedens Missionærer«.

Film 2 omhandler tiden derefter, hvor »Barmhjertighedens Missionærer« udvikles og vokser.

Man kan vælge ét eller flere af de følgende spørgsmål som udgangspunkt for en samtale.

OPLÆG TIL SAMTALE efter de to film.

Film 1:

Prøv alle kort at sige: Hvad er jeres umiddelbare indtryk? Hvad sidder I tilbage med efter at have set filmen?

1. Forbillede.

For mange er Moder Teresa et stort forbillede: kristen næstekærlighed i praksis. Hun aflagde det totale fattigdomsløfte: Hun ville ikke selv eje noget, men bruge alt i hjælpearbejdet.

Drøft:

Burde alle kristne gøre, ligesom hun gjorde?
Hvad ville der ske, hvis alle kristne gjorde det?

2. Nødhjælp eller sult efter kærlighed?

I sin takketale for modtagelsen af Nobels fredspris (Norge 1979) sagde hun blandt andet, idet hun henviste til Jesu død på korset: *»Det gjorde ondt på Jesus at elske os. Det smertede ham. Og for at være sikker på, at vi husker han enorme kærlighed, gjorde han sig selv til Livets Brød for at mætte vores sult efter hans kærlighed – vores sult efter Gud – fordi vi er blevet skabt til denne kærlighed. Vi er blevet skabt i hans billede. Vi er blevet skabt til at elske og til at blive elsket. Og han er blevet menneske for at gøre det muligt for os at elske, ligesom han elsker os. Han gør sig selv til den sultende, den nøgne, den hjemløse, og han siger: »Du gjorde det mod mig«. Han er sulten efter din kærlighed, og det er den sult, som du og jeg må finde. Det kan være, den findes i vores eget hjem.«* [MT henviser til vers fra Bibelen som fx Johannesevangeliet kapitel 6 vers 35-48; Jakobs Brev kapitel 3 vers 9 - samt Matthæusevangeliet kapitel 25, vers 31-40].

Her siger Moder Teresa vel egentlig, at den dybe grund til at gøre godt mod de fattige og lidende ikke alene er trangen til at hjælpe dem – men også trangen til at give Jesus den kærlighed, der tilkommer ham. Altså: Moder Teresas kærlighedsgerninger mod de lidende var dybest set kærlighedsgerninger mod Jesus, der var sulten efter hendes kærlighed.

Drøft:

Hvad siger I til denne tanke?

3. Frans af Assisi

Som en rød tråd gennem Moder Teresas forståelse og praksis går Frans af Assisis bøn:

Herre, gør mig til et redskab for din fred.

Hvor der er had, lad mig bringe kærlighed.

Hvor der er krænkelser, tilgivelse,

Hvor der er tvivl, tro.

Hvor der er fortvivlelse, lad mig bringe håb.

Hvor der er bedrøvelse, lad mig bringe glæde.

Herre, hjælp mig, så jeg søger at trøste, frem for selv at blive trøstet.

At forstå, frem for at blive forstået.

At elske, frem for at blive elsket.

For det er ved at give, at vi modtager.

Det er ved at tilgive, at vi bliver tilgivet.

Det er ved at dø, at vi fødes til evigt liv

Drøft:

Hvad siger I til budskabet i denne bøn?

4. Kald

Moderen sagde, da hendes datter havde fortalt om sit kald til at blive nonne: »Gonxha – læg din hånd i Guds hånd. Og giv aldrig slip!«

Lige fra sin barndom har Moder Teresa »taget Jesu hånd« og fulgt ham.

Som hun i filmen siger til den pavelige undersøger, Fader Serrano:

»Jeg har fået tilladelse til at tale med dig. For kun de, som har brug for at kende sandheden, skal kende den. Mit kald – nej, sådan vil jeg ikke formulere det. - Jeg ... jeg taler med Jesus, hører hans stemme. Det er ham, som ønsker en ny orden. Jeg kunne aldrig gøre det, jeg gør, hvis ikke det var ham, som bad mig gøre det. Jeg ved, at jeg rører Kristi legeme i de ødelagte legemer af de sultende og de lidende. Jeg tager ikke æren for mit arbejde. Alt, hvad jeg har gjort, er hans vilje. Han sagde: »Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig.« Serrano: »Guds ... udvalgte.« Moder Teresa: »Langt, langt mindre end det. Jeg er blot en blyant i Guds hånd. Men det er ham, som skriver.«

Hun oplevede det meget tydeligt sådan, at Jesus ønskede den nye orden – og det, Gud vil, det vil også ske. Det arbejdede hun hele tiden ud fra: »Hvis jeg holder mine løfter, vil Herren holde sine«, som hun siger i filmen.

Drøft:

Hvad mener I om så konkret et »kald« fra Gud? Kan det passe? Og hvis ja: Er det noget, der sker for mange kristne?

Prøv at tale om de bekymringer hendes overordnede havde – var de overordnede bare ikke troende nok, eller var det forståeligt, at de havde deres indvendinger (fx det med at Moder Teresas aktiviteter kunne få hele den katolske kirkes tilstedeværelse smidt ud af landet)? Hvad overbeviste dem til sidst?

5. Hvem?

Abbedissen spørger i filmen Moder Teresa hvem af alle Calcuttas tusinder af fattige hun vil hjælpe: »Hvor skal du hen? Der er så mange sultne mennesker derude. Tror du, at du kan bespise hele Calcutta på den måde?« Hertil svarer Moder Teresa: »Calcutta, nej. Nogle, ja.« Abbedissen: »Men hvem? ... Hvem blandt disse millioner af sultne mennesker? De første, du møder? Kvinderne? Børnene? De gamle?« Moder Teresa: »Jeg ved det ikke. Jeg gør bare, hvad jeg får besked på.«

Drøft:

Hvad svarede Moder Teresa? Hvad ville I svare? Hvordan skal vi prioritere i dag over for hele den lidende verden?

Film 2:

Prøv alle kort at sige: Hvad er jeres umiddelbare indtryk? Hvad sidder I tilbage med efter at have set filmen?

1. Hvad med politik?

Vi møder en journalist, der hele tiden er meget kritisk over for Moder Teresa og hendes arbejde. Hans begrundelse for dette er ifølge filmen, at hun kun behandler symptomerne – hun går ikke til det ondes rod! Hun hjælper de fattige – men hun bekæmper ikke de faktorer, der skaber fattigdommen! Måske støtter hun egentlig indirekte disse faktorer ved at afhjælpe de problemer, de skaber.

Drøft:

Burde Moder Teresa ikke også have kæmpet politisk imod de politiske og økonomiske faktorer, der skabte fattigdommen og fastholdt de fattige i deres situation?

Hvad med os i dag – skal vi satse mest på at ændre uretfærdige strukturer eller på at afhjælpe den direkte nød? Hvordan kan de svar, I kommer frem til, omsættes til praksis?

2. Hvem er fattige?

Moder Teresa siger i Vatikanet efter at have set lidt på forholdene:

”Ved I hvad? I Calcutta behøver vi kun lidt ris og noget medicin. Men her lider de af en værre form for sult. De hungrer efter kærlighed. Der er også brug for os i den rige verden.”

Drøft:

Har vi også fattige i Danmark?

3. De 4 gange M

I filmen hører vi Fader Serrano sige: »Hvis dette arbejde skal fortsætte, har vi brug for strategier, kapital, planer, uddannet personale.« Moder Teresa: »Vi har ikke brug for strategier. Herren synes bedst om de små ting. Særligt dem, som er gjort i kærlighed.« - og senere fortsætter Moder Teresa med samme emne: »Lad mig sige dig noget: Jeg ville foretrække, at tingene var enklere. Mere – hvordan skal jeg forklare det? Mere ... uorganiseret. Lykkeligt uorganiseret.« Fader Serrano: »Det har vi ikke længere råd til at være. Tænk på, hvor meget mere vi kunne udrette.«

Moder Teresa går til Fader van Exem og siger: »Jeg hører al denne snak om langsigtede planer, fundraising og personale. Jeg ved, at disse ting er vigtige, men ikke for mig.«

Fader van Exem: »Herren lærer os, at kristne ikke er *af* denne verden, men blot lever *i* denne verden. Men at fornægte verdens logik er lige så forkert som uden videre at acceptere den.«

Og sidst i filmen siger »forretningsmændene« (F) i Barmhjertighedens Missionærer:

»Moder, vi er nødt til at vide, hvor mange vi er. Og frem for alt må vi tænke på dem, der skal følge efter os.« Moder Teresa: »Vi har altid støttet på Gud. Det vil de også gøre.« F:

»Ja, Moder, men denne organisation er nødt til at fungere.« Moder Teresa: »Du har ret.

Men jeg har ikke aflagt løfte om at søge at få fuld valuta for pengene. Jeg har aflagt et løfte om fattigdom.« F:»Moder, vi har næsten 300 centre rundt omkring i verden.

Hundredetusinder af mennesker er afhængige af os med hensyn til lægebehandling og mad. Vi er ganske vist et multinationalt kærlighedens selskab, men vi kan ikke overleve, medmindre vi lægger langsigtede planer.« Moder Teresa: »Jeg kritiserer ikke mennesker, der lægger planer. Men vi – vi har valgt en anden måde at tjene Herren på. Luk bankkontiene, ikke flere blade, hoteller og møder. Vi vender tilbage til vores rødder, hvor det drejer sig om at være blandt de fattige – at være fattig blandt de fattige.«

F: »Fader Serrano, du kan ikke tillade dette. Du må gøre noget. Hun har lige nedlagt det gode arbejde, du har brugt de seneste 30 år af dit liv på.« Fader Serrano: »Det er rigtigt ...

Det er rigtigt. Det har taget mig 30 år at indse, at hun har ret!«

Senere siger Fader Serrano: »Moder Teresa! Jeg gjorde det kun, fordi jeg var bange for, at det alt sammen ville gå tabt. Men du har lært mig, at frygten ikke får plads, når vi lægger os selv i Guds hånd. Tilgiv mig, Moder.« Moder Teresa svarer: »Vi må aldrig være bange for at være et tegn, der modsiges i verden.«

Ofte beskriver man bevægelsers udvikling som » fire gange M«.

Først har vi **Mennesket**: Den person, der sætter det hele i gang og som med sin iver får andre med på ideen.

Så har vi **Masserne**: Mange ser ideen, bevægelsen vokser og spredes.

Så får vi **Maskineriet**: Begejstringen og de første visioner fortaber sig i de mange praktiske gøremål. Maskineriet overtager fokus, og nu drejer det sig mest om at holde en velsmurt maskine kørende.

Dette vil til sidst føre over i **Monumentet**: Mindesmærket over bevægelsen, der nu er afgået ved døden, fordi livet sivede ud mellem tandhjulene og det hele til sidst gik i stå eller også revnede det hele ved en pludselig krise.

Drøft:

kan man se nogle af de fire gange M i filmen?

Kender vi til lignende forløb under mere hjemlige himmelstrøg?

Hvad kan man gøre for at forblive i de to første M'er?

4. Sygdom og skyld

I filmen siger en af de spedalske (S), da han ser Moder Teresas krucifiks: »Hvad gjorde din Gud, siden han endte på den måde?« Moder Teresa: »Han betalte for vores synder.« S: »Og jeg betaler for synderne i dette og mine tidligere liv. Dette liv og de andre.« Moder Teresa: »Tror du det?« S: »Det er min karma. Spedalskhed angriber kun dem, som har fejlet i deres tidligere liv. Og ingen vil have noget at gøre med en spedalsk.« Moder Teresa: »Der findes ingen spedalske. Men der er mennesker med spedalskhed, men den sygdom kan helbredes.«

Drøft:

Kan min sygdom være min egen skyld? Hvordan skal vi forholde os til tanken om "karma" hvor ens nuværende livsbetingelser skyldes de forrige liv?

5. Anfægtelse

Moder Teresa oplevede megen anfægtelse i sit liv, megen smerte over, at Gud føltes langt borte i hendes liv (se under INDLEDNING).

I sin takketale for modtagelsen af Nobels fredspris (Norge 1979) sagde hun blandt andet [om Jesus, der viste sin kærlighed til os ved at blive menneske]: »*Det var ikke nok for ham at blive et menneske – han døde på korset for at vise den endnu større kærlighed, og han døde for dig og for mig og for den spedalske og for manden, der er ved at dø af sult og for den nøgne person, der ligger på gaden – ikke bare i Calcutta, men i Afrika og New York og London og Oslo – og han insisterede på, at vi skal elske hinanden, ligesom han elsker enhver af os. Og vi læser det meget tydeligt i evangeliet: »Elsk, ligesom jeg har elsket jer; som jeg elsker jer, som Faderen har elsket mig, elsker jeg jer«.... Det er ikke nok for os at sige: »Jeg elsker Gud, men jeg elsker ikke min næste.« Johannes siger, at du er en løgner, hvis du siger, at du elsker Gud, og du ikke elsker din næste. Hvordan kan du elske Gud, som du ikke kan se, hvis du ikke elsker din næste, som du kan se, som du kan røre, som du lever sammen med?«*

[hun henviser til vers fra Bibelen som fx Johannesevangeliet kapitel 13 vers 34 og kapitel 15 vers 9-12 – samt Første Johannesbrev kapitel 4 vers 20-21].

Mange havde troet, at når Moder Teresa kunne elske andre så meget, så var det, fordi Gud hver dag fyldte hende med en følbart kærlighed. Men hun levede i langt de fleste af sine aktive år i en åndelig »ørken«. Hun elskede ikke, fordi hun følelsesmæssigt oplevede Guds kærlighed. For mange fremstår hun derfor nu som et eksempel på, at kærlighed ikke så meget er følelse som det er hengivenhed og vilje. Hendes »kærlighedsforhold« til Gud bestod meget i, at hun elskede sin »næste«.

I filmen finder Fader van Exem hende efter den lille drengs død. Moder Teresa siger: »Når jeg fortæller mennesker om Guds kærlighed, om hans tilstedeværelse blandt de fattige, så indgyder mine ord dem mod. Og jeg smiler. Men dybt i mit hjerte kan jeg ikke smile. Der er kun mørke.« Fader van Exem: »I dine ord fornemmer jeg Kristi lidelser. Engang fortalte du os, at alle har en mørkets nat at komme igennem. Men i dine handlinger ser jeg hans kærlighed.« Moder Teresa: »Det er, som om en bølge skyller hen over mig. Jeg kan ikke længere blive ved.«

Og senere beder hun efter van Exems død:

»Hvis min smerte og mit mørke er en trøst for dig, så gør med mig, hvad du ønsker, Herre Jesus. Hvis min adskillelse fra dig leder andre ind på din vej, og hvis deres kærlighed glæder dig, så vil jeg beredvilligt gennemgå denne lidelse. Jeg ønsker kun at gøre din vilje. Nu ved jeg, at du aldrig har forladt mig.«

Drøft:

Hvad tænker du om Guds kærlighed, om Moder Teresas kærlighed og om din egen kærlighed ud fra dette?

Kender du også til den åndelige »ørken« i dit liv?